

The background of the entire page is a vibrant, detailed illustration of tropical flora. It includes various types of hibiscus in shades of pink, red, orange, and yellow, as well as plumeria in light blue and white. There are also bird-of-paradise flowers with their characteristic blue and orange colors. A small hummingbird is depicted in flight, hovering near the center. The background is a solid, rich teal color. The text is centered over this illustration.

anne ostby

MOMENTEN VAN GELUK

Vijf vriendinnen besluiten samen op de Fiji-eilanden te gaan wonen, waar ze niet alleen een chocoladebedrijf beginnen maar ook zichzelf terugvinden...

Vlak voor hun pensioengerechtigde leeftijd besluiten Sina, Lisbeth, Ingrid en Maya Noorwegen te verlaten en bij hun vriendin Kat, die recent weduwe is geworden, op Fiji te gaan wonen.

De vrouwen hebben ieder zo hun eigen problemen en geheimen, maar samen vinden ze een nieuw doel: het maken van chocolade – bitterzoete, roomachtige momenten van geluk.

Momenten van geluk is een heerlijke roman over vriendschap, hoop en chocolade.

‘Een heerlijk boek met diepgang en een spiritueel randje. Als je zoekt naar een roman die je helpt herinneren aan de simpele geneugten in het leven – het gevoel van zand tussen je tenen tot de verrukking van zelf geteeld voedsel – dan is dit het boek voor jou.’ – CULTUREFLY

‘Een verukkelijk verhaal over de vriendschap tussen vrouwen.’

– KIRKUS REVIEWS

‘Een humoristische, warme roman over vriendschap en tweede kansen (...) de setting op Fiji is prachtig, maar de echte eye-opener is de houding van de eilanders tegenover ouder worden en een zinvol leven.’

– SAGA MAGAZINE

© Pica Cardoba

Anne Ostby (1958) is een Noorse journaliste en schrijfster die zich overal ter wereld thuisvoelt. Haar roman *Momenten van geluk* verschijnt in 12 landen in vertaling. De afgelopen 27 jaar woonde ze in Noorwegen, Denemarken, Maleisië, Pakistan, Kazachstan, de VS, Iran, de Fiji-eilanden en Oost-Timor. Ze heeft drie dochters en woont momenteel in Myanmar.

9 789492 086549

 www.uitgeverijorlando.nl

ANNE OSTBY

Momenten van geluk

Vertaald door Monique Eggermont

uitgeverij
ORLANDO

This translation has been published with the financial support
of NORLA

© 2016 Anne Ch. Ostby

Oorspronkelijke titel *Biter av lykke*

© 2016 Font Forlag, Oslo, Noorwegen

© 2018 Nederlandse vertaling Uitgeverij Orlando bv,
Amsterdam

Vertaald uit het Engels door Monique Eggermont

Omslagontwerp Bij Barbara

Zetwerk Pre Press Media Groep

Foto auteur Pica Cordoba

ISBN 978 94 92086 54 9

NUR 302

www.uitgeverijorlando.nl

PROLOOG

Een uitnodiging en een uitdaging

Korototoka, Fiji, 25 juli 2012

Lieve vriendin,

Mag ik je nog steeds zo noemen?

De postzegels op de brief prikkelden waarschijnlijk je nieuwsgierigheid, maar je hebt vast al gezien wie de afzender is. Postzegels met afbeeldingen van leguanen en papegaaivissen kunnen alleen maar van Kat afkomstig zijn. Een stem van lang geleden, een verbondenheid die we eens hadden. Denk je dat we die ooit terug kunnen vinden?

Dank voor de knuffels en lieve woorden toen ik die zo hard nodig had – ik weet dat je niet alles uit je handen kon laten vallen om de wereld over te reizen voor de begrafenis. Op de plaats waar jij je bevindt moet het moeilijk zijn je voor te stellen dat iemand naar de eeuwige jachtvelden wordt gezongen met een vierstemmig Fijisch lied, terwijl de nabestaanden nota bene met geweven matten komen aanzetten. Hoeveel stromatten heeft een overledene nodig, vraag je je misschien af. En daarop moet ik antwoorden, zoals Ateca me heeft uitgelegd: ‘Zoveel als er nodig zijn om het leven van mister Niklas te eren.’ En dus heb ik de matten op de veranda gelegd. Gedroogde palmbladeren in een blokkenpatroon, een anker voor het lichaam en een stevige fundering voor de gedachten die hier in Korototoka vaak in het felle avondrood opduiken, tegelijk met de vleermuizen.

’s Avonds komt het verlangen, het scherpe, pijnlijke verlangen

naar Niklas en het leven dat we hiervoor hadden. Een marathon van wereldellende, zou je kunnen zeggen. Een langeafstandsrace met een pandemie of een milieucrisis bij elk waterstation? Ja, dat ook. Maar ik zou niet anders hebben gewild. De malaria-aanval-
len, het gebrek aan water, de nachten met jeukende vlooiënbeten – dat alles heeft me geleerd me te behelpen. Me te behelpen zonder geld, wc-papier, shampoo of een ruim pensioen. Dus zit ik hier op een stipje midden in de Stille Zuidzee, zonder levensgezel, maar niet hulpeloos.

En ook niet zonder vriendinnen, hoop ik. Ik heb tweeëntwintig acres met cacaobomen en een huis met veel kamers. Mijn lichaam kent veel kleine ongemakken en pijn-tjes, maar ik heb mijn voeten op Fijische bodem gezet en ik ben van plan hier tot de laatste zons-
ondergang te blijven. Wat dacht je ervan hierheen te komen? Alles achter te laten waar je niets aan hebt! Neem alles mee wat er nog toe doet en betrek een kamer in Vale nei Kat, het Huis van Kat! Dit kan de plek zijn waar we elkaar weer vinden, en als er niets te vinden is, maken we iets nieuws!

Ik heb niet erg mijn best gedaan om contact te houden; ik weet dat er niet veel updates van me zijn geweest uit Nepal, Afghanistan of Mauritius. Maar ik heb jullie gemist; ik heb ons hele clubje van vroeger gemist. Ik heb jullie brieven en mailtjes gelezen, de foto's van jullie kinderen en kleinkinderen bewonderd. En nu vraag ik me af of het mogelijk is om ons weer bij elkaar te brengen na een kloof van ruim veertig jaar! Wil je hier komen wonen en onze laatste jaren samen slijten? Proberen elkaar te helpen als een van ons valt en de ander hinkt? Onze pijnlijke knieën in de warme, zilte golven dom-pelen en onze tenen in het witte zand stoppen?

Ik ben niet uit op onbetaalde hulp, de plantage is in goede han-den. Korototoka is een cacaodorpje, en Mosese, de beheerder, zorgt voor het oogsten, fermenteren en drogen van de peulen. Maar mis-schien kunnen we hier iets nieuws beginnen, samen iets onderne-men? Misschien chocolade maken of een heerlijke geurende cacao-bodylotion – wat denk je ervan?

Je begrijpt vast wel waarom ik dit niet via de mail kon doen. Het duurt weken voor een brief van de ene wereld naar de andere komt, en de woorden vinden onderweg de juiste diepte en zwaarte. Als ze op dit moment in jouw handen vallen, hebben ze tijd gehad om te rijpen en te verzachten en te worden gewiegd door het gewelfde papier, klaar om jou hierheen te lokken. Proef je de papaja en de kokos al? Kun je de wind horen fluiten door de palmbomen aan het strand? Zie je de horizon daar waar de Stille Zuidzee de hemel raakt?

Als de ijskrabber, de motorverwarming en de elektriciteitsrekening je meer lokken, dan stop je deze brief natuurlijk ergens in een la waar hij nooit meer uitkomt. Een brief kan tijdens zijn reis over de oceanen gemakkelijk zoekraken, en de post vanaf de Stille Zuidzee is onbetrouwbaarder dan een tropische cycloon of een Fijische ministerspost. In dat geval heb je hem nooit ontvangen en worden er geen vragen gesteld.

Ik doe hem dus straks op de bus, en ik raak even de postzegels aan om geluk af te dwingen in de hoop dat de wind je naar mij toe zal sturen. Misschien kan Vale nei Kat een thuis worden voor ons allemaal, een vrouwenhuis waar we samen kunnen dromen, hopen, drinken, lachen, ruziemaken en huilen. Totdat de wind ons uitwaaiert over de golven, en het onze matten zijn die de trap op worden gedragen en op de veranda worden neergelegd.

Lolomas,
Kat

I

Sina

‘Ik zit aan de grond! Het spijt me verschrikkelijk.’

Ze hebben elkaar tientallen jaren niet gezien en het eerste waarover Sina tegen Kat begint, is haar deplorabele financiële toestand – hemel! Ze bijt hard op haar lip om het trillen tegen te gaan en opent dan haar armen voor de grote, glimlachende vrouw met de zonnebril op haar hoofd.

‘Ik... O, Kat! Wat heerlijk om je te zien. Je ziet er fantastisch uit!’

In de aankomsthal van Nadi Airport begroet een ukelelebandje de toeristen in korte broek met een vrolijk welkomsteuntje. De zanger, in een vrolijk gedessineerd hemd en met een bloem achter zijn oor, knipoogt naar Sina, die snel dichterbij naar Kat schuifelt.

‘Bula!’

Sina’s frons gaat schuil in de hartelijke omhelzing van haar vriendin. *‘Bula vinaka!’* Je bent er, dat is het enige wat telt. Eén ding tegelijk, het komt allemaal wel goed. Laat me eens naar je kijken.’ Kat duwt Sina van zich af met een brede, stralende glimlach, en het is net als vroeger. Ze trekt haar weer naar zich toe voor nog een knuffel. ‘Ik kan haast niet geloven dat je er echt bent!’

‘Ik ook niet!’

Sina slikt een paar tranen weg. Ze trilt van vermoeidheid na haar reis van bijna achtenveertig uur, en schrikt op als het ukeleletrio op luide toon een nieuw welkomstakkoord inzet.

Brede heupen, gewikkeld in een oranje bloempatroon, komen haar kant op gewiegd: ‘Bula, madam. Welkom in Fiji!’ De vrouw, die als ze glimlacht honderd blinkend witte tanden laat zien, legt een bloemenslinger om Sina’s nek. Sina pakt haar rolkoffer stevig vast en strompelt achter Kat aan, de donkere, warme, vochtige oktoberavond in. Het is twee uur rijden naar Korotoka.

Het is hier donkerder dan thuis. Zodra ze het helder verlichte vliegveld achter zich hebben gelaten, is het alsof ze in een tunnel zonder muren rijden, zo dicht en toch zo open dat Sina er duizelig van wordt.

‘Kijk eens naar de sterren,’ spoort Kat haar aan, en Sina kijkt door het open raampje naar boven. De nachtelijke hemel is een doolhof van stralende puntjes, een bevroren vuurwerkexplosie. Haar hoofd valt naar achteren; ze moet haar blik weer vooruit richten. Kat kijkt haar glimlachend aan. ‘Indrukwekkend, hè?’ Ineens staat ze boven op de rem. Sina schiet naar voren en wordt tegengehouden door de veiligheidsriem; ze ziet een glimp van een mager paard dat als een razende naar de kant van de weg schiet. Kat schudt haar hoofd en rijdt door, iets langzamer nu.

‘Het kan gevaarlijk zijn om ’s avonds door de dorpen te rijden. De dieren lopen vrij rond – midden op de weg kan er ineens een koe opduiken.’

Aan de ene kant de zee, aan de andere kant bomen, zandduinen, akkers met planten die ze niet herkent. ‘Suikerriet,’ zegt Kat met een hoofdknikje. ‘Suiker en mais zijn hier de belangrijkste landbouwproducten.’

Het duister wordt af en toe onderbroken door groepjes huizen; hier en daar flikkert een lampje. Sina tuurt door haar oogharen om de vormen van de gebouwen te kunnen onderscheiden en ziet dat sommige langs de weg niet meer zijn dan schuurtjes van golfplaten. Gaan ze in zoiets wonen? Zij is de eerste die in Fiji aankomt; Ingrid en Lisbeth volgen de weken

hierna. En ten slotte ook Maya – ze had kennelijk gezondheidsproblemen die ze eerst met haar arts moest bespreken. Een onrustig gevoel komt bij Sina op: is er wel genoeg ruimte voor hen allemaal? Ze hoopt dat ze niet op elkaars lip komen te zitten.

Maar Vale nei Kat is geen golfplaten schuur. Als ze bij Korototoka aankomen, rijden ze over een smal pad met aan weerszijden huizen. ‘Dit is de hoofdweg,’ vertelt Kat. Hij loopt slingerend omlaag naar het strand en aan het eind draait Kat rechts een binnenplaats op. ‘We zijn er!’

Ze parkeert voor een grote bungalow met een dak dat in het midden als een punthoed omhoogsteekt. Een brede veranda met overhang beslaat de hele voorkant. Het dak boven de veranda wordt gedragen door drie zuilen met dik touw eromheen. Een paar schuurtjes staan rond de hele binnenplaats, en een pad dat met ronde stenen is afgezet loopt rondom achter het huis. Er zijn rieten stoelen en een hangmat op de veranda, die verlicht wordt door brandende fakkels onder aan de trap.

Als Sina uit de auto stapt, gaat er piepend een hordeur met muskietengaas open, en daar verschijnt een kleine, gedrongen gestalte met om haar hoofd een krans van kroeshaar dat er in lamplicht uitziet als een halo.

‘Bula vinaka, madam. Welkom!’

Kat had haar al gezegd dat de huishoudster waarschijnlijk op hen zou wachten, ook al is het laat. ‘Kom Ateca even gedag zeggen,’ zegt ze terwijl ze Sina’s koffer de trap op zeult. ‘Ze is erg opgewonden over je komst.’

Sina steekt haar hand uit. ‘Prettig kennis te maken.’ Maar in plaats van op haar beurt haar mollige hand uit te steken, slaat Ateca die over haar mond, waarmee ze de lach die tussen haar vingers naar buiten komt niet kan tegenhouden. Haar hele lichaam kronkelt van plezier als ze zich haast om de koffer van Kat aan te pakken. ‘Ik breng hem wel voor madam Sina naar binnen.’

Sina weet niet wat haar meer verbaast: die onverwachte lach

of het feit dat ze voor het eerst van haar leven met ‘madam’ wordt aangesproken. Maar dat vergeet ze meteen zodra Kat haar naar de reling van de veranda wenkt.

‘Je kunt het uitzicht nu niet zien in het donker, maar je kunt het wel horen, toch?’

Sina kan het horen. Met haar gezicht naar de zee hoort ze dat Fiji haar verwelkomt. Het ruisen van zand op zand, het ritme van water en maanlicht en beloften die ze niet kan duiden. Het briesje voelt warm op haar klamme huid, een windvlaagje van iets zoets en geruststellends, een druppel honing op haar tong.

Tussen het huis en het strand is een zone met hoge, dunne boomstammen die zich donker aftekenen tegen de bleke maan. ‘Zijn dat de cacaobomen waar je het over had?’ vraagt Sina, maar Kat schudt haar hoofd.

‘Nee, nee. De plantage ligt iets verder weg, aan de andere kant van het dorp. Dit zijn kokospalmen, die groeien hier overal.’

Ze pakt Sina bij haar schouders en omhelst haar. ‘Je zult het hier heerlijk vinden, Sina,’ zegt ze. ‘Het komt helemaal goed.’

Sina knikt. Ze herhaalt het in zichzelf, als een echo die ze tot leven wil wekken. Het komt helemaal goed.

Maar dat verandert niets aan het feit dat ze aan de grond zit. Ze heeft geen cent meer. Sina kan niet geloven dat ze dit echt heeft doorgezet. Dat ze haar deur heeft dichtgetrokken en alles achter zich heeft gelaten: het huis, het lek rond de schoorsteen en de auto die nieuwe sneeuwbanden nodig heeft. Hier is ze in een vreemd bed in een vreemd land, blut. Net als Armand. Sina woelt en draait en slaakt een diepe zucht. Maar wanneer is Armand niet blut? Blut zou zijn tweede naam kunnen zijn, denkt ze, en ze stelt zich het gezicht van haar zoon voor op een foto in zijn paspoort met daaronder de naam ‘Armand B. Guttormsen’.

Zijn paspoort staat vol stempels. Uit Argentinië, waar hij achterbleef toen de olietanker verder voer. ‘Dat was niet mijn bedoe-

ling, mam,' had hij gezegd. 'Ze gaven de verkeerde informatie over de vertrektijd!' In Rusland waren het de casino's die hem lokten. 'Dat wordt geheid wat. Geld dat ze daar hebben – ze weten niet wat ze ermee aan moeten!' In het Caribisch gebied was het onroerend goed: 'Ze lieten me de panden zien, met prachtig uitzicht, vlak aan het strand. Hoe had ik moeten weten dat die papieren vals waren?' Geheime, opwindende olierijkdom in Canada, een luxe vakantieoord aan de oostkust van Maleisië: 'Zo'n kans krijg ik nooit meer, je hebt geen idee! Zet er een paar toeristen met een dikke portefeuille neer en het wordt een goudmijn!'

Maar er was heel weinig goud en die mijn is zij altijd geweest, denkt Sina, en ze trekt het dunne laken strakker om zich heen. Een mijn die leeggehaald is, nee uitgehold, voor al die zogenaamde glitter en glamour. Ze draait zich op haar zij terwijl de wind achter de horren vreemde geluiden veroorzaakt: het ritse-len van droge palmladeren, de dreunende golven van de zee die altijd op de achtergrond te horen zijn.

Ze kan niet geloven dat ze hier is. Sina Guttormsen, zesenzestig, gepensioneerd, nieuwe bewoner van een huis, nee, een *bure* noemen ze dat in Fiji. Fiji! Ze had niet eens geweten waar het lag – ze had een kaart van de Stille Zuidzee opgezocht en zich over de stipjes ten noorden van Nieuw-Zeeland gebogen die leken op flintertjes die van de oostkust van Australië afgescheurd waren en lukraak over de zee tussen Vanuatu en Tonga waren gestrooid. De Stille Zuidzee! Haar hart klopt hard en gestaag in haar borst. Een geluid dat het eeuwige, geduldige gedreun buiten overstemt.

De keuken van Rugdeveien 19C, drie maanden daarvoor.

Weer een waardeloze zomerdag liep ten einde, weer zo'n middag met kopjes koffie die lauw stonden te wachten. Ze had geprobeerd tv te kijken, een tijdschrift te lezen, haar geluk beproefd – met de lotto, waarvan ze de gebruikelijke vijf van de zeven cijfers goed had; met de website van Find Love Over 60,

zonder nieuwe gezichten. Zes sigarettenpeuken in de asbak en de stilte in de keuken die als stof in haar mond voelde. De wandklok in de rode plastic lijst hapte de tijd snel op: Wat-nu? Ga-je? Waarom-niet? De brief van Kat voor haar op de tafel.

Sina, waarschijnlijk heb je de envelop met een knoop in je maag opengescheurd: wat nu weer? Wie aan de andere kant van de wereld wil er iets van me?

Er is niets om je zorgen over te maken. Niemand wil je misleiden of bedriegen. Het is een uitnodiging. Voor warme luchtstromen en milde nachten, een rieten stoel op een veranda met uitzicht op de Stille Zuidzee. Wil je dat? Durf je het aan om hierheen te komen?

Ze was opgesprongen toen de telefoon ging. De vaste lijn in de gang, een langgerekt, hoog gejengel, een restant in grijs plastic uit het verleden. De roep van iemand die nog steeds haar vaste nummer in zijn of haar adresboekje heeft staan.

‘Hallo?’

Een korte aarzeling, ze stond al op het punt nog eens, nu wat ongeduldiger, ‘hallo’ te zeggen. Alleen ongeduldig, niet bang – Armand belt haar nooit op haar vaste lijn. Hij wil haar altijd overvallen als ze er het minst op voorbereid is.

‘Sina?’

‘Ja?’

‘Hallo... Met Lisbeth.’

Lisbeth. Haar stem klonk nog precies hetzelfde, hees en traag. Het was alsof de laatste alinea van Kats brief in Sina's gedachten opgloeide: *En in dat geval heb je hem nooit ontvangen en worden er geen vragen gesteld.*

Ze zou kunnen doen alsof ze van niets wist, ontkennen als haar oude schoolvriendin vroeg of zij ook een brief had ontvangen uit de Stille Zuidzee. Een malle brief met een belachelijk voorstel, een arrogante veronderstelling dat zij, die arme dwazen thuis, niets beters met hun leventje wisten te doen dan alles uit hun handen laten vallen en in een vliegtuig springen voor een hereniging met Katrine Vale.

‘Hallo.’

Sina wist dat ze zich al had blootgegeven. Door niet verbaasd te reageren en geen afwijzende toon aan te slaan, had ze zich ver-raden. Ze had te kennen gegeven dat er op deze donderdag in juli precies zo’n brief met postzegels van leguanen en tropische vogels op haar keukentafel lag. Nu kon ze er niet meer onderuit.

‘Heb je... Heb jij ook een brief gekregen?’

‘Ja. Vandaag.’

‘Jij ook. Van Kat.’

Sina zag Lisbeths mond met de matroze lippen voor zich toen ze dit met een zucht vaststelde.

‘Ze...’

Wat wilde ze zeggen? Wat had ze gedacht toen ze dat ene handgeschreven velletje had gelezen, had verkreukeld, weer glad had gestreken en nog eens had gelezen?

‘Ze is geen steek veranderd.’

‘Nee...’

Een verbaasd lachje van Lisbeth, als van een diertje dat weg-duikt voor een val.

Weer een aarzeling. Sina had de seconden almaar door laten tikken totdat ze het niet langer kon verdragen.

‘Nou, een reisje naar de Stille Zuidzee, dat zou toch ontzet-tend leuk zijn! Als je het kunt betalen, tenminste.’

Het was net zo makkelijk als vroeger. Net zo makkelijk om Lisbeth van haar stuk te brengen als het altijd was geweest. Sina wist het zodra ze de woorden had uitgesproken: de kleinste schimpscheut met betrekking tot het fortuin dat ze door haar huwelijk had verworven zou een gat slaan in Lisbeths zelfver-trouwen, haar zo onzeker maken dat de vertwijfeling door alle lagen make-up heen zou sijpelen. Zodat ze met haar lange vin-gers nerveus door haar haren zou gaan. Sina had die snelle hand-beweging al jaren niet gezien, maar ze vermoedde dat de donker-bruine lokken nog even weelderig waren, stijf van de haarlak.

Toen de gifpijl uit haar mond schoot, had ze er onmiddellijk

spijt van – hou je mond, Sina! Laat haar toch. Zelfs Lisbeth was oud geworden. Zei ze dit hardop? Zelfs Lisbeth moest oud zijn geworden, en op een heel nieuwe manier kwetsbaar. Die manier die vlak na je dertigste om je ogen begint te klauwen, rond je veertigste je mondhoeken omlaag trekt, de kleur uit je haar laat verdwijnen en de rekeningen van de tandarts laat stijgen.

‘Ja.’

Lisbeth klonk nog steeds vlak, even slapjes als een handdruk van twee mensen die elkaar nooit meer zullen tegenkomen. Maar de stilte na dat ene woordje was te lang, te veelbetekenend. Zoekend naar iemand die haar de weg wees, of misschien alleen maar iemand om tijd mee door te brengen.

En nu is Sina hier, met een jetlag en jeukende bijholten als gevolg van de airco in het vliegtuig, verbijsterd dat er een eiland in de Stille Zuidzee voor nodig is geweest om hen weer bij elkaar te brengen. Niet alleen voor een extreem soort reünie van schoolvriendinnen, maar om daadwerkelijk met elkaar samen te gaan wonen. In een bure met stromatten op de veranda en alleen Kat om hen bij elkaar te houden. Een huis voor oude vrouwen! De gedachte doemt als een monster achter haar oogleden op. Wat heeft ze gedaan? Waar is ze terechtgekomen? Vier muren – zo dun! Ze hoort het doortrekken van de wc als een lentestroompje door het hele huis heen – rond een eenvoudig eenpersoonsbed en beloften van maanlicht over een zandstrand. Heeft ze zich uitgeleverd? Sina, de behoedzame, voorzichtige? Ze probeert te kalmeren. Herpak je, je hebt je appartement alleen maar verhuurd, niet verkocht. Je kunt naar huis wanneer je maar wilt.

Maar natuurlijk kan ze dat niet. Ze kan niet het geld accepteren dat Kat haar meteen heeft beloofd met alle plezier te willen lenen voor het geval ze van gedachten verandert. Hoe zou ze het ooit terug kunnen betalen? Met al dat geld dat Armand nodig heeft, plus de huur en boodschappen? Ze haalt nooit dure boodschappen, en haar kleine auto verbruikt maar heel weinig brand-

stof. Ze rijdt er bijna nooit in, ze fietst liever. Maar toch, het gaat altijd om geld, zo is het altijd geweest. Die dag voor Armands twaalfde verjaardag – is dat echt vierendertig jaar geleden? – toen ze nog maar dertig kroon in haar portefeuille had. Ze had geprobeerd hem uit te leggen dat ze op die dag geen feestje konden geven, maar misschien later, als ze haar loonzakje kreeg... Hij had haar zonder een woord te zeggen aangekeken, zich met een ruk omgedraaid en was weggegaan. Van zijn rug straalde de woede af. Ze had spaghetti met gehaktballetjes gemaakt, een kaars midden op zijn bord gezet en ‘Lang zal hij leven’ gezongen toen ze die op tafel zette. Er had bij hem niet eens een lachje afgekund.

Ze weet niet echt wat haar heeft doen besluiten om te vertrekken. Zij, Sina, naar een rare, kleine leefgemeenschap in Fiji? Sina Guttormsen, caissière, lid van de bibliotheek, die altijd zo voorzichtig en oplettend fietst. Met verschijnselen van vroege artritis in haar handen en een taille die steeds meer begint uit te puilen over de riem van haar broek. Alleenstaande moeder Sina Guttormsen, wier bescheiden leven zich beperkte tot een appartement in een van de oudste gebouwen van Reitvik, waar ze met haar ene oog haar zoon, en met het andere haar portemonnee in de gaten moest houden. Maar dat leven kende ze goed, ze kon ermee uit de voeten. Maar dit? Ze draait zich op haar rug en zuigt met open mond de warme, vochtige lucht in haar longen, alsof ze in de sauna stoom inslikt. Dat rijtje mieren die over de tafel rennen. Die bijna overweldigende geur van frangipani. Kats handen, zo blij om de hare. ‘Ik kan haast niet geloven dat je er echt bent!’

In de handtas op de stoel bij het raam zitten haar paspoort, een strookje vol koffievlekken van haar boardingpas en de sleutels van Rugdeveien 19C. Een doorzichtig plastic zakje met haar lippenstift, een flesje handreiniger en een minitubetje handcrème. Een mobiele telefoon zonder functionerende sim-kaart.

Sina gaat overeind zitten en veegt met het laken het zweet uit

haar nek. Ze ziet het plastic flesje op de grond naast het bed staan en neemt een slokje van het lauwe water. Vale nei Kat. Huis van Kat. Maar ook bij Kat thuis kost eten geld. De onkosten delen betekent dat iedereen een bijdrage doet: elektriciteit, zeep en toiletpapier hebben een prijs, waar je ook woont. Even vraagt ze zich af ‘gebruiken ze hier wel wc-papier?’ voordat ze zich herinnert dat ze inderdaad een rol heeft zien hangen aan een gevlochten touw aan de muur van het toilet.

Hoe heeft Kat zo rijk kunnen worden? Sina’s gedachten springen rechtstreeks van het wc-papier naar de vraag over Kats rijkdom. Hoe heeft ze eigenaar kunnen worden van een cacao-fabriek? Van een huis met tweeëntwintig acres land, met een beheerder voor de dagelijkse gang van zaken, en ook nog ingehuurd krachten voor de oogsttijd – heeft ze dat niet in de auto verteld? Kat, die niet meer opleiding heeft genoten dan de rest van hen, die de zomer na hun eindexamen meteen op een vliegtuig stapte met een Zweed met lange krullen. En die een leven leidde als een avonturenverhaal. Drie jaar hier, vier jaar daar, zes jaar weer ergens anders: een meisjesschool bouwen in Afghanistan, zonnepanelen introduceren op het platteland van India, een fair-trade koffieplantage beginnen in Guatemala. Tyfus na een meditatie-retraite in Nepal, bloedvergiftiging als gevolg van een verwonding door diepzeekoraal na het duiken met walvissen in Tonga. Haar paspoort had waarschijnlijk veel weg van dat van Armand: vol stempels en visa en speciale vergunningen. Maar in tegenstelling tot Armand had zij echt alles gedaan, bedenkt Sina als ze weer gaat liggen en probeert de vochtige transpiratieplek op haar kussen te mijden. Kat had dingen gepresteerd. Ze had stappen gezet, ze droeg de littekens van tyfus en malaria als oorlogsverwondingen, gouden sterren, bewijzen van wat zij en Niklas tot stand hadden gebracht. De hulp die ze de lokale bevolking hadden geschonken, de putten die ze hadden geslagen, de hygiëne die ze de vroedvrouwen in de dorpen hadden bijgebracht en waardoor de kindersterfte met twintig procent was afgenomen.

Armands darmparasieten hebben minder weg van een ereteken dan Kats tyfus of malaria. De stempels in zijn paspoort zijn vaal en verschoten, herinneringen aan mislukkingen die hem elke keer dat hij met een nieuw excuus voor haar deur verschijnt onbeduidender en zieliger maken. De beleggingsplannen die mislukten, de gebroken beloftes en onbetrouwbare zakenpartners, de plaatselijke gekken die de kans die hun in de schoot werd geworpen niet zagen. Dan doet ze de deur open en haalt het beetje spaargeld dat ze bij elkaar heeft weten te schrapen sinds de laatste keer dat hij daar stond van haar bankrekening. Hij is haar kind – wat moet ze anders?

Het was haar gelukt om niet aan Lisbeth te vragen hoeveel ze bereid was voor haar reis te betalen. Hoeveel duurder is het om eerste klas te reizen? Businessclass? Sina heeft dat allebei nog nooit gedaan. Ze vraagt zich af hoe het zou voelen om nooit te hoeven vragen hoeveel iets kost. Ze weet niet veel van Maya's of Ingrid's financiële situatie, maar zij hebben in elk geval hun hele leven gewerkt. Goedbetaalde banen, voor zover zij weet. Ingrid als boekhouder bij het streekvervoer, of hoofdaccountant, zoals het tegenwoordig schijnt te heten. Hoge cijfers voor alle vakken boden slimme meisjes zoals zij genoeg kansen. Meisjes die niet meer geld uitgaven dan ze hadden en die voor hun goede naam waakten. Ingrid heeft vast wel een flink bedrag gespaard, meer dan genoeg voor een ticket naar Fiji.

Maya heeft na de lerarenopleiding op een middelbare school gewerkt. Ze trouwde met Steinar, en het verbaasde haar niet dat hij uiteindelijk boekhouder werd – iets aan zijn neus, de opengesperde neusgaten of de bril erbovenop maakte dat hij op een havik leek. Een docentenechtpaar wordt misschien niet rijk, denkt Sina, maar Maya zou vast wel genoeg gespaard hebben om naar Fiji te kunnen gaan. Steinar en zij hadden maar één kind: een dochter, die getrouwd was met een buitenlander. Een kunstzinnig type dat landschappen schildert, Sina heeft hem een paar

keer in de krant zien staan. Ze zou het niet erg gevonden hebben als Armand met een buitenlandse getrouwd was. Zelfs niet als hij in het buitenland was gaan wonen. Geen probleem. Als hij maar íemand had gehad, iets had gevonden – wat dan ook – dat hem wat stabiliteit verschafte. Beelden flikkeren op in haar nevelige gedachten: Armand met een donkerharige vrouw, misschien een Aziatische, zoals de burens thuis in de flat beneden haar. De eeuwige wens, de smeebede die als een dunne draad tussen haar lippen hangt en een god met wie ze geen enkele binding heeft: dééd Armand maar iets, wat dan ook! Ik ben zesenzestig, bedenkt Sina en ze wrijft met haar vuisten in haar ogen. Zesenzestig jaar, en op de vlucht voor mijn zoon.

Op de drempel van haar eerste onbehaaglijke droom onder het Zuiderkruis ontmoet Sina Kat opnieuw.

‘Ik zit aan de grond,’ zegt ze. ‘Ik kan me een verblijf hier niet veroorloven.’

‘Er zit vis in de zee,’ zegt Kat. ‘Je hoeft geen honger te lijden.’

‘Ik kan bakken,’ antwoordt Sina.

‘Vijf broden,’ zegt Kat. ‘Er is genoeg.’